

Hallintosäännön päivittäminen 1.1.2023 / Uusi kunta 2023

Kunnanhallitus 03.10.2022 § 237
385/00.01.01/2021

Valmistelijat hallintojohtaja Riina Kivistö ja johdon erityisavustaja Tuulia Rinne

Lempäälän kunta aloitti alkutalvesta 2022 kunnan organisaatiomallin tarkastelun vuodelle 2023. Lähtökohtana organisaatiomallin tarkastelulle oli tuleva toimintaympäristön ja kunnan lakisäätteisten tehtävien muutos. Tarkastelun tavoitteena oli reagoida toimintaympäristön muutokseen ja huolehtia tasapainoisen poliittisen johtamisen ja kuntaorganisaation varmistamisesta vuodelle 2023.

Suurin muutos kunnan nykytilaan nähden on sotepalveluiden ja pelastustoimen järjestämävastuun siirtyminen kunnalta Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Järjestämävastuun siirtymisen yhteydessä Lempäälän kuntaorganisaatiosta poistuu kokonainen palvelualue. Voimaanpanolain (616/2021) mukaan sotepalveluista vastaava henkilöstö ja tietyssä määrin myös kyseisen toiminnan tukipalveluiden henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksella kunnista hyvinvointialueille. Näin ollen vuoden 2023 alusta nyt sote-palveluista vastaavalla hyvinvointilautakunnalla ei ole palvelualueen johtajaa (ja esittelijää), alaista henkilöstöä, palvelutuotantoa, eikä valtion rahoitusta tai kunnan määrärahoja. Myös esimerkiksi opiskeluhuollon psykologit ja koulukuraattorit, kuntouttavan työtoiminnan työntekijät, ruokapalveluiden sote-henkilöstöä ja muutamia nykyisten Lempäälän kunnan prosessien työntekijöitä siirtyy Pirkanmaan hyvinvointialueelle.

Sote- ja pelastustoimen järjestämävastuun siirtymisen seurauksena kuntien rooli myös muuttuu. Historiallinen hallintouudistus nostaa esiin kysymyksen tulevaisuuden kunnasta. Muun muassa kunnan osallisuus-, elinvoima- ja edunvalvontaroolin voidaan nähdä kasvattavan osuuttaan kunnan painopisteissä. Kunnan organisaatiomallia onkin tarkasteltu vahvasti uuden kunnan rooleja vasten.

Kevään 2022 valmistelussa otettiin huomioon myös työllisyys- ja elinkeinopalveluiden (TE-palvelut) siirtyminen valtiolta kuntien tehtäviksi. Kyseisiä palveluita koskevan lakiesitysluonnoksen lausuntokierroksella oletuksena oli, että kunnat vastaisivat näistä palveluista jo vuoden 2024 alusta. Lausuntopalautteen pohjalta ministeriryhmä linjasi tämän vuoden heinäkuussa, että uudistuksen voimaantulo siirrettäisiin alkamaan 1.1.2025. Esityksenä on, että vuoden 2022 alusta perustettu elinvoimajaosto jatkaisi vielä toimintaansa melko samoin periaattein kuin nytkin kuitenkin niin, että se vuoden 2023 alusta vastaa myös kunnan työllisyyspalveluista sekä maaseutupalveluista.

Hallintosäännön muutokset

Esitetyillä hallintosäännön muutoksilla toteutetaan seuraavat asiat:

1. Poistetaan sote-uudistuksen johdosta hallintosäännössä nyt oleva sosiaali- ja terveystalouden järjestämiseen kuuluva toimivalta
2. Perustetaan yhteisölautakunta, joka vastaa kunnan yhteisöpalveluiden järjestämisestä (kirjasto, liikunta, nuorisotoimi)

kulttuuri, taiteen perusopetus), lähidemokratian kehittämisestä sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä.

3. Sivistyslautakunta muuttuu kasvatus- ja opetuslautakunnaksi, joka vastaa jatkossa esi- ja perusopetuksesta, varhaiskasvatuksesta, aamu- ja iltapäivätoiminnasta, lukiokoulutuksesta, muusta toisen asteen koulutuksesta sekä ruokapalveluista
4. Tehdään muutoksia, jotka vaikuttavat myönteisesti hallintosäännön ymmärrettävyyteen ja selkeyteen ja jotka vähentävät tarpeetonta hallinnollista työtä.
5. Elinvoimajaoston vastuut kasvavat, kun se vastaa jatkossa työllisyyspalveluista ja maaseutupalveluista kokonaisuudessaan

1. Sosiaali- ja terveystalouden järjestämiseen kuuluvan toimivallan poistaminen

Vuonna 2023 kunnan toimivaltaan ja tehtäviin ei kuulu enää sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen. Näin ollen kunnan oikeus toimialan julkisen vallan käyttöön poistuu. Kunnan sotehenkilöstö siirtyy hyvinvointialueen palvelukseen voimaantulon 18 §:n nojalla, eikä kunnassa tämän jälkeen enää ole sotehenkilöitä. Hallintosäännöstä on näin ollen poistettava hyvinvointilautakunta ja sen toimivalta, hyvinvointijohtaja ja virkaan kuuluva toimivalta sekä näihin liittyvät muut kirjaukset. Virat lakkautetaan erillisellä kunnanhallituksen päätöksellä.

2. Yhteisölautakunnan perustaminen

Lempäälän kuntaan perustettiin vuoden 2022 alusta osallisuusjaosto. Jaoston tehtäväksi annettiin muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden koordinointi, kunnan ja yhdistysten Kyllä-sopimusten hyväksyminen sekä osallistuvan budjetoinnin toimintamallin valmistelu. Osallisuusjaosto sai siten tehtäviä hyvinvointilautakunnalta ja sivistyslautakunnalta sekä tehtäviä, jotka eivät ole olleet kunnassa minkään toimielimen erityisellä vastuulla.

Yhteisölautakunnan perustamisen ideana on siirtää osallisuusjaoston nykyiset tehtävät kyseiselle lautakunnalle. Olennaisena muutoksena on se, että lautakunta ottaisi vastuulleen myös kunnan yhteisöpalveluiden järjestämisen. Samalla lautakunta nousisi samalle toimielimtasolle yhdyskuntalautakunnan ja sivistyslautakunnan (kasvatus- ja opetuslautakunnan) kanssa kaikkien hallintosäännön mukaisine lautakuntia koskevine vastuineen. Näin ollen lautakunta vastaisi palveluidensa osalta muun muassa talousarvion valmistelusta.

Uuden lautakunnan perustaminen tarkoittaisi myös sitä, että kuntaan syntyisi uusi palvelualue, jota johtaisi yhteisöjohtaja. Yhteisöjohtaja kuuluisi kunnan johtoryhmään. Uuden lautakunnan perustaminen edellyttää osallisuusjaoston lakkauttamista.

Uuden lautakunnan perustamisen edut liittyvät vahvasti poliittiseen johtamiseen ja jonkin verran hallinnon ja palveluiden operatiiviseen johtamiseen. Poliittisen johtamisen osalta on todettu, että yhteisöpalveluiden järjestämistä vastuu siirtyminen sivistyslautakunnalta (kasvatus- ja opetuslautakunnalta) uudelle yhteisölautakunnalle mahdollistaa demokraattisen taakan jakautumisen ja vähentää kokousten kuormittavuutta. Lisäksi kulttuuri- ja liikuntapalvelut korostuvat niiden saadessa enemmän käsittelyaikaa.

Sekä sivistyslautakunnan (kasvatus- ja opetuslautakunnan) että uuden lautakunnan kokoonpanoon on helpompi saada asiantuntevia jäseniä, kun

asiantuntijuutta ei tarvitse olla molemmista palvelukokonaisuuksista. Myös opetuksen ja varhaiskasvatuksen asiat, erityisesti kehittämistyö, saisivat sivistyslautakunnassa (kasvatus- ja opetuslautakunnassa) riittävän käsittelyn, kun lautakunnan muita tehtäviä poistuu.

Organisaatiomuutos olisi teknisestä näkökulmasta suhteellisen yksinkertaisesti toteutettavissa, sillä palvelualueita vaihtava yhteisöpalveluiden tehtäväalue siirtyisi nykyisessä muodossaan omaksi palvelualueekseen.

Organisaatiomuutoksella on kustannusvaikutuksia. Toimielinkustannukset lisääntyvät, sillä kunnan palkkiosäännön mukaiset lautakunnan kokouspalkkiot ovat korkeammat kuin jaostolla. Henkilöstökustannukset kasvavat, sillä muutos edellyttää sihteeriresurssin lisäämistä. Uuden lautakunnan perustamista on käsitelty sekä kunnanhallituksessa, valtuutetuille järjestetyssä työpajassa, johtoryhmässä että palvelualueiden johtoryhmissä.

3. Sivistyslautakunnan muuttuminen kasvatus- ja opetuslautakunnaksi

Perustettaessa yhteisöpalveluiden palvelualueita sekä yhteisölautakuntaa, tarkasteltiin myös sivistyslautakunnan nimeämistä uudelleen. Koska yhteisöpalvelut muuttuvat omaksi palvelualueekseen katsottiin sopivaksi muuttaa sivistyksen palvelualue ja sivistyslautakunta kasvatuksen ja opetuksen palvelualueeksi ja lautakunta kasvatus- ja opetuslautakunnaksi.

Uusi kasvatus- ja opetuslautakunta saa huolehdittavakseen myös ruokapalveluiden kokonaisuuden, joka siirtyy talousprosessista.

4. Muut muutokset

Hallintosääntö on muuttuva asiakirja. Hallintosääntöä on hyvä muuttaa silloin, kun sen määräykset ovat vanhentuneet tai sen määräykset eivät toteuta enää kuntastrategian mukaista ideaa kunnan johtamisjärjestelmästä ja toimintatavoista.

Hallintosäännön päivittämistarpeita on tarkasteltu johtoryhmälle annetulla tehtävällä. Johtoryhmän jäsenet ovat kukin keränneet omalta toimialaltaan hallintosäännön muutosehdotukset ja toimittaneet ne hallintoprosessin arvioitavaksi. Poliitiikan päätettäväksi tuodaan ne ehdotukset, jotka on arvioitu hyväksyttäväksi.

Muutosehdotukset perusteluineen on kokousasian liitteinä. Ehdotukset on jaoteltu hallintosäännön rakenteen mukaan.

5. Elinvoimajaoston muuttuvat tehtävät

Lempäälän kuntaan perustettiin vuoden 2022 alusta elinvoimajaosto. Elinvoimajaosto on voimassa olevan hallintosäännön mukaisesti edistänyt Lempäälän kunnan elinvoimaa, vetovoimaisuutta ja kilpailukykyä. Nyt esitettyssä muutoksessa elinvoimajaosto vastaisi 1.1.2023 lukien työllisyyspalveluista ja maaseutupalveluista siten, että elinvoimajaoston vastuut tehtäväalueen toiminnasta sekä taloudesta kasvaisivat.

Muutoksella on henkilöstövaikutuksia kun työllisyyspalvelut siirtyvät henkilöstöprosessista ja maaseutupalvelut siirtyvät talousprosessista elinvoimajaoston alle henkilöstöineen.

Muutoksella on myös kustannusvaikutuksia. Henkilöstökustannukset kasvavat, sillä muutos edellyttää elinvoimapäällikön viran perustamista sekä sihteeriresurssin lisäämistä.

Kunnanvaltuuston toimivalta organisaatiomuutoksessa

Organisaatiomalliin vaikuttavat päätökset toimitelmistä ja johtamisesta tehdään osana hallintosääntöä. Toimielinten vuosittaisia tavoitteita koskevat päätökset tehdään osana talousarviota. Kumpikin kuuluu valtuuston päätösvaltaan (kuntalaki 14 §).

Hallintosääntö määrittelee lautakuntien toimikaudeksi kaksi vuotta. Jotta Lempäälän kunnan lautakuntien toimikaudet kulkevat samassa syklissä tulee yhteisölautakunnan ja elinvoimajaoston ensimmäinen toimikausi normaalia lyhyemmäksi. Lautakuntien ja jaoston toimikaudet asetetaan päättyämään 31.7.2023.

YT-ryhmä käsittelee hallintosäännön muutoksesta johtuvaa organisaatiomuutosta kokouksessaan 30.9.2022. Kunnanhallitus saa tiedon kokoukseensa YT-ryhmän käsittelystä.

Lisätietoja hallintojohtaja Riina Kivistö, puh. 040 133 7485.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	<p>Kunnanhallitus esittää, että kunnanvaltuusto</p> <ol style="list-style-type: none">1. hyväksyy liitteenä olevan Lempäälän kunnan hallintosäännön2. toteaa, että hallintosääntö astuu voimaan 1.1.20233. toteaa kaikkien lautakuntien ja jaostojen toimikauden olevan 1.1.2023-31.5.2023 johtuen organisaatiomuutoksesta.
Käsittely	<p>Keskustelun kuluessa Totti Hämäläinen ehdotti, että 8 luvun §1 todetaan seuraavasti: ”Kunnanvaltuusto hyväksyy talousarvion suunnitteluohjeen, jonka perusteella toimitelmit laativat talousarvioehdotuksensa.”</p> <p>Keskustelun kuluessa Riina Aspila kannatti Totti Hämäläisen muutosehdotusta. Puheenjohtaja tiedusteli kunnanhallitukselta voiko se hyväksyä esityksen yksimielisesti. Kunnanhallitus hyväksyi muutosesityksen yksimielisesti.</p> <p>Keskustelun kuluessa Kari Virtanen ehdotti, että yhteisölautakunta vastaanottaa kuntalaisaloitteet, seuraa kuntalaisaloitteiden raportointia sekä merkitsee tiedoksi kuntalaisaloitteisiin annetut vastaukset. Puheenjohtaja tiedusteli kunnanhallitukselta voiko se hyväksyä muutosehdotuksen yksimielisesti. Kunnanhallitus hyväksyi muutosehdotuksen yksimielisesti.</p> <p>Keskustelun kuluessa kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti lisäyksen kohtaan 3 luku §1 seuraavasti: ”Palvelualueet jakautuvat tehtäväalueisiin. Tehtäväalueet voidaan jakaa vastuualueisiin. Vastuualueet jakautuvat tulosyksiköihin. Tulosityksiköt jakautuvat kustannuspaikkoihin. Palvelualuejohtaja päättää alaisensa organisaation tehtäväalueista, vastuualueista ja tulosyksiköistä kuultuaan palvelualueesta vastaa toimitelmintä.”</p> <p>Keskustelun kuluessa Anita Huhtala ehdotti, että luottamushenkilöorganisaatioon perustetaan henkilöstöjaosto. Keskustelun kuluessa muutosehdotusta kannattivat Pauliina Österberg sekä Kari Virtanen.</p> <p>Puheenjohtaja tiedusteli keskustelun kuluessa, että ollaanko yksimielisiä siitä, että sivistyksen palvelualue jakautuu pohjaehdotuksen mukaisesti</p>

kahdeksi palvelualueeksi. Kunnanhallitus ei ollut yksimielinen asiassa. Kannatusta sai ehdotus, jossa sivistyksen palvelualueita olisi yksi.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että on tehty kaksi muutosehdotusta, joita on kannatettu, joten asioissa tulee äänestää. Hyväksyttiin yksimielisesti äänestystavaksi nimenhuutoäänestys ja äänestysjärjestys siten, että ensin äänestetään sivistyksen palvelualueiden määrästä ja tämän jälkeen henkilöstöjaoston perustamisesta.

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti puheenjohtajan ehdotuksesta ensimmäisen nimenhuutoäänestyksen siten, että sivistyksen palvelualueen jakamista kahteen palvelualueeseen (pohjaehdotus) kannattavat äänestävät "JAA" ja esitystä siitä, että sivistyksessä olisi yksi palvelualue äänestävät "EI".

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 8 JAA-ääntä (Maria Päivänen, Heikki Hakala, Riina Aspila, Totti Hämäläinen, Johanna Kuisla, Hannele Lehikoinen, Piia Nurmela ja Mikko Viitanen) ja 2 EI-ääntä (Kari Virtanen ja Pauliina Österberg) sekä yksi TYHJÄ (Anita Huhtala). Puheenjohtaja totesi, että pohjaehdotus on voittanut äänestyksen äänin 8-2, yksi tyhjä.

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti puheenjohtajan ehdotuksesta toisen nimenhuutoäänestyksen siten, että ne jotka eivät kannata henkilöstöjaoston perustamista (pohjaehdotus) äänestävät "JAA" ja Anita Huhtalan muutosehdotusta henkilöstöjaoston perustamisesta kannattavat äänestävät "EI".

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 6 JAA-ääntä (Heikki Hakala, Riina Aspila, Totti Hämäläinen, Johanna Kuisla, Piia Nurmela ja Mikko Viitanen) ja 4 EI-ääntä (Maria Päivänen, Anita Huhtala, Kari Virtanen ja Pauliina Österberg) sekä yksi TYHJÄ (Hannele Lehikoinen). Puheenjohtaja totesi, että pohjaehdotus on voittanut äänestyksen äänin 6-4, yksi tyhjä.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Mikko Viitanen oli poissa tämä pykälän käsittelyn aikana klo 19.29-19.32.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokouksessa pidettiin tauko klo 19.42-19.50. Tauon päätyttyä puheenjohtaja totesi läsnäolijat kuten etusivulta ilmenee ja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Tiedoksi

KV
Lautakunnat
Jaostot
Kunnan johtoryhmä